

PROJEKT *POLOGNE-FRANCE HÉRITAGE* a społeczne archiwa polonijne w pn. Francji

Dr hab. Monika SALMON,

Uniwersytet Rennes 1

EMIGRACJA ZBIOROWA, ZAROBKOWA I ZORGANIZOWANA

Podstawa prawna pol-franc. konwencja dyplomatyczna z 3 wrzesnia 1919 r.

246.
KONWENCJA
w przedmiocie emigracji i imigracji, zawarta pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Rzeczpospolitą Francuską.
W IMIENIU RZECZYSPOLITEJ POLSKIEJ
NACZELNIK PAŃSTWA POLSKIEGO
Wszem wobec i każdemu z osobna, komu o tem wiedzieć należy, wiadomem czyni:
W dniu 3 września 1919 r. podpisana została, pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Rzeczpospolitą Francuską, Konwencja w przedmiocie emigracji i imigracji oraz Protokół dodatkowy do tej Konwencji o następującem brzmieniu dosłownem:

AU NOM DE LA RÉPUBLIQUE POLONAISE
LE CHEF DE L'ÉTAT POLONAIS
A tous ceux qui les présentes liront fait savoir ce qui suit:
Une Convention relative à l'émigration et à l'immigration et un Protocole additionnel ayant été arrêtés entre la République Polonaise et la République Française à Varsovie le 3 Septembre 1919, Convention et Protocole, dont la teneur suit:

Mysłowice, ok. 1919, coll. part./ NAC/ La Grande Collecte, Dourges 2020

collectif
POLONIA
Hauts-de-France

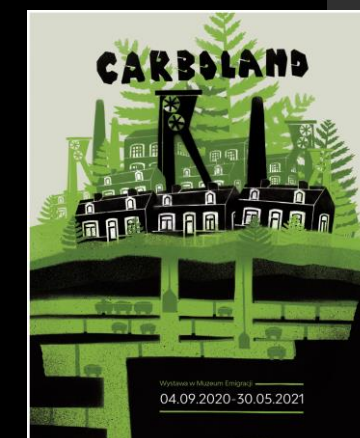
KONTEKST PROJEKTU

1988 Mémorandum Kongresu Polonii we Francji i Wspólnoty Polsko-Francuskiej

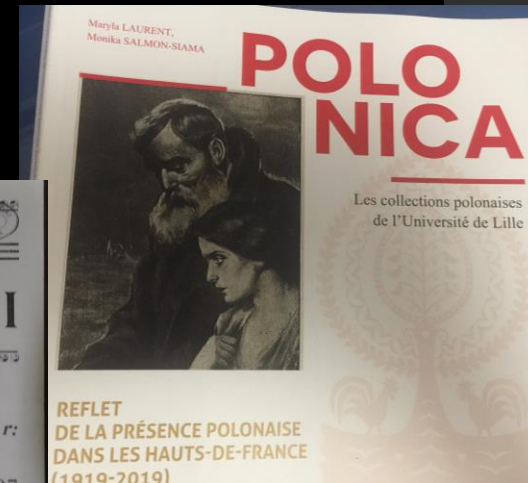
1992 Les Assises de la Polonité w Lille

- 1995 Otwarcie Domu Polonii Francuskiej
- 2007 Projekt stworzenia Ośrodka Polonii w Vaudricourt opracowany przez Dom Polonii i Kongres Polonii Francuskiej
- 2013: Zamknięcie Konsulatu RP w Lille
- 2017 Powstanie Porozumienia Organizacji Polonijnych pn. Francji (Collectif Polonia Hauts-de-France)- zebranie założycielskie w Houdain
- 2019: Inauguracja Cyfrowej Kolekcji Poloników NordNum na Uniwersytecie w Lille
- 2019- 2023: Obchody Stulecia Polskiej Emigracji Zarobkowej we Francji
- 2020: Wystawa CARBOLAND w Muzeum Emigracji w Gdyni poświęcona polskiej emigracji XX-wieku do Francji i Belgii
- 2020 : Inauguracja Wielkiej Zbiórki Archiwaliów związanych z polonijną historią w ramach projektu *France Pologne Héritage* i stworzenia Polonijnego Centrum/ Ośrodka Kultury we Francji
- 2021: **1-szy KONGRES POLONIJNY** w Oignies, zorganizowany przez Porozumienia Organizacji Polonijnych pn. Francji

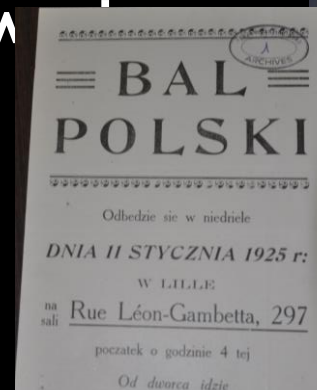

DZIEDZICTWO ON-LINE :

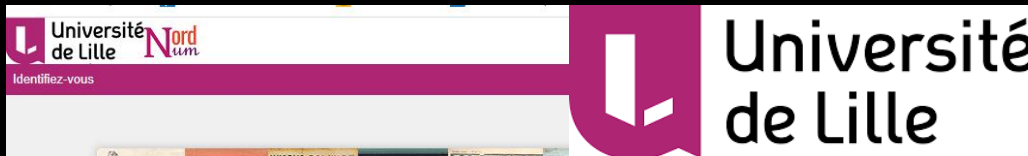
archiwa instytucjonalne
a inicjatywy organizacji pozarządow...

Katalog wystawy Poloników,
Uniwersytet w Lille 2019

Archiwa departamentalne Nord w Lille

Polonica
88 notices consultables

Collections polonaises de l'Université de Lille

Reflet de la présence polonaise dans les Hauts-de-France (1919 - 2019)

Les documents présentés ici proviennent des fonds polonais constitués depuis le début de l'existence de l'université de Lille et, tout particulièrement depuis la création de la chaire d'études polonaises en 1925. Ces documents résultent du travail de recherche des enseignants en langue polonaise.

Collecte d'archives
sur les Polonais dans le Pas-de-Calais

Appel à participation

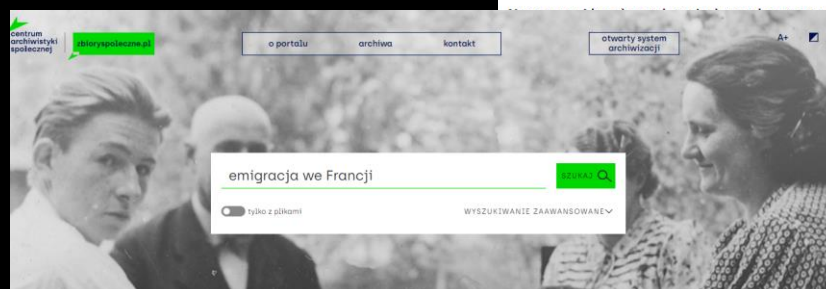
Participez à l'enrichissement des sources dédiées à la présence
des Polonais dans le Pas-de-Calais

Du 22 janvier au 18 mars

Archiwa departamentalne Pas-de-Calais w Dainville

NordNUM :
Polonica w zbiorach Biblioteki
Uniwersytetu w Lille

...famille les plus précieux
précieux témoignages familiaux
uer avec nous : nous vous
vous donnerons peut-être envie de

Archiwa społeczne
www.zbioryspoleczne.pl

Archiwa departamentalne w Pas-de-Calais i Muzeum Louvre-Lens

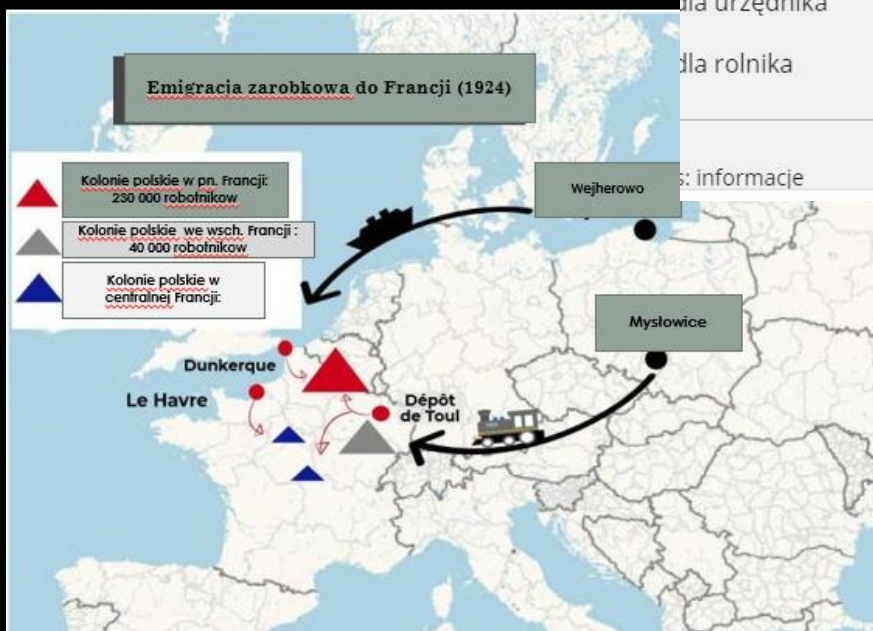

Powrot

Stulecie przybycia Polaków do Dourges

09.10.2022

Dnia 9 października br., Ambasador Jan Emeryk Rościszewski wziął udział w uroczystościach z okazji stulecia przybycia Polaków do miasta Dourges, podczas których odsłonięto tablicę symbolizującą więzy przyjaźni polsko-francuskiej, upamiętniającą wydarzenia z 1922 r.

DOURGES I LOKALNA SPOŁECZNOŚĆ POLONIJNA jako modelowy przykład aktywistów społecznych zaangażowanych w realizację projektu « La Grande Collecte ».

Szlaki emigracji zarobkowej do Francji w latach 20-tych XXw. wieku

Obchody stulecia emigracji zarobkowej w Dourges, październik 2022 (ambasador RP w Paryżu, biskup Arras i Edmond Oszczak, prezes Collectif Polonia)

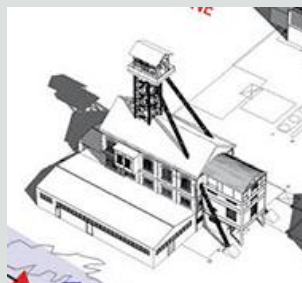
PROJEKT
« **POLSKO-FRANCUSKIE DZIEDZICTWO** »
JAKO PODWALINY
POLONIJNEGO OŚRODKA KULTURY

collectif
POLONIA
Hauts-de-France

OŚRODEK DOKUMENTACYJNY/
Archiwa on-line

MUZEUM POLONII
I CENTRUM WYSTAW CZASOWYCH

CENTRUM WSPÓŁPRACY POLSKO-
FRANCUSKIEJ

CZTERY ETAPY PROJEKTU

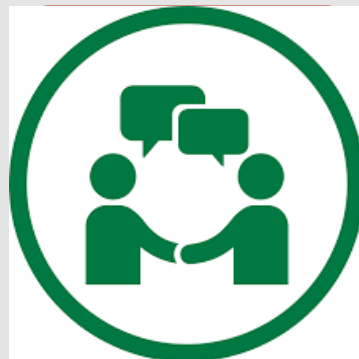

2020

Rok Polskiego
Dziedzictwa we
Francji

**WIELKA
ZBIÓRKA
ZDJĘĆ**

2021

Rok Stowarzyszeń
polonijnych i Języka
polskiego

**WIELKA ZBIÓRKA
DOKUMENTACJI
ARCHIWALNEJ**

2022

Rok Tradycji
polskich

**OPRACOWANIE
NAUKOWE
ZEBRANEJ
DOKUMENTACJI**

2023

Rok Przyjaźni
Polsko-Francuskiej
i współpracy
samorządowej

**PUBLIKACJA I
WYSTAWA**

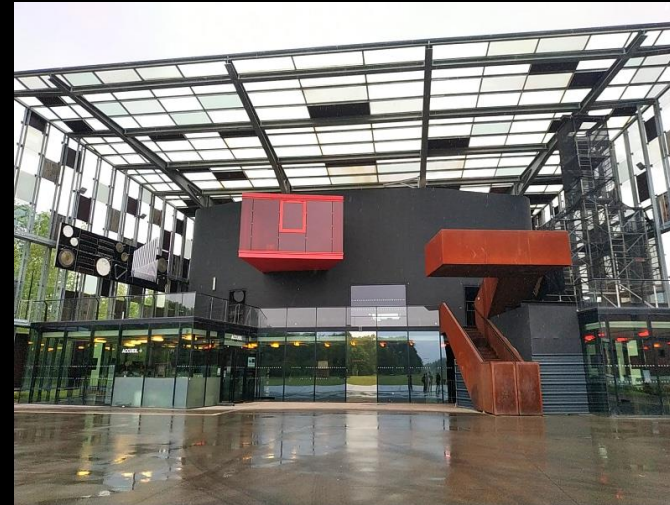

collectif
POLONIA
Hauts-de-France

PROJEKT Polonijnego Ośrodka Kultury w pn. Francji **ZAKŁADA WYJĄTKOWĄ** **LOKALIZACJĘ MIEJSCA** na stworzenie centrum dokumentacji i współpracy polonijnej

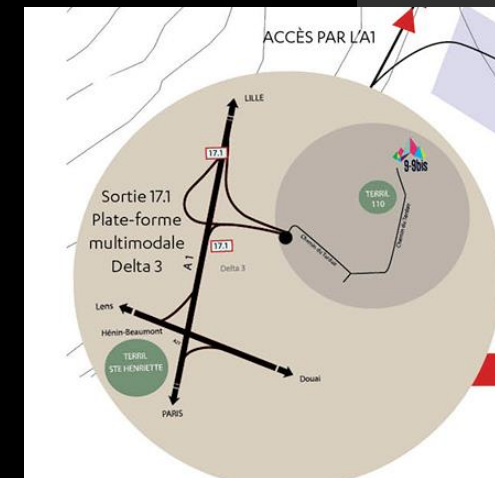
9-9 bis w Oignies, dawna kopalnia, dziś centrum konferencyjne i ośrodek inicjatyw kulturalnych

Sala koncertowa Metaphone w Oignies

Wśród potencjalnych lokalizacji znajduje się dawna kopalnia węgla 9-9bis poddana rewitalizacji w związku z wpisaniem Zagłębia Górniczego w Nord-Pas de Calais na listę dziedzictwa kulturowego UNESCO w 2012

KONGRES POLONII W OIGNIES

Grudzień 2021 -

Pierwsza publiczna retrospektywa Wielkiej Zbiórki

© Collectif Polonia HdF

100 ANS de la chapelle Saint-Joseph

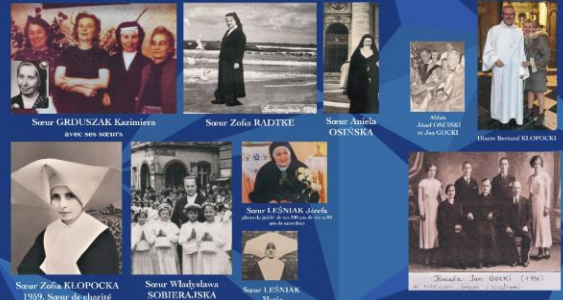
La Chapelle SAINT-JOSEPH, appelée la chapelle polonaise, célèbre ses 100 ans.

- La vie religieuse et sociale dans la nouvelle chapelle était très dynamique et on peut citer les associations religieuses profondément ancrées :
 - Stowarzyszenie Polskich Mężów Katolickich pod wezwaniem Świętej Barbary ; association « Sainte-Barbe » regroupant les hommes mariés qui travaillent en majorité à la mine (1925).
 - Stowarzyszenie Bractwa Żywego Różańca ; association « Confrérie du Rosaire » communément appelée par raccourci Matki Różańcowe (1924) qui regroupe les femmes mariées ayant au moins un enfant.
 - Konfederacja Św. Wincentego a Paulo ; association « Conférence de Saint-Vincent de Paul » (1929).
 - Stowarzyszenie Dzieci Maryi ; association des « Enfants de Marie » (1925) regroupant des jeunes filles.
 - Stowarzyszenie Świętego Dziesięcioletnia ; association de la « Sainte-Enfance » (1925) destinée aux enfants.
 - Stowarzyszenie Młodzieży Męskiej pod wezwaniem Świętego Stanisława Kostki ; association de jeunesse masculine sous le patronage de Saint Stanislas Kostka (1928).
 - Stowarzyszenie Strazy Honorowej Najświętszego Serca Pana Jezusa ; association de la « Garde d'Honneur du Sacré-Coeur de Jésus » (1930) pour les hommes et les femmes.
 - Komitet Towarzystw Miejskich ; Comité des Associations Locales « KTM » (1924), regroupement et coordination des associations locales.

Aujourd'hui, deux associations religieuses sont toujours présentes et actives au sein de la chapelle : l'Association « Sainte-Barbe » qui a été en mars 2022 ses 99 ans et l'Association des « Dames du Rosaire » qui a 98 ans. Cette dernière entretient et fleurit l'intérieur de l'église, anime les entretiens, les messes des associations France-Pologne et Oignies-Ostercourt, Sokol et Anciens Combattants Polonais de Carvin et est présente tous les vendredis matin à la chapelle.

Il ne faut pas oublier qu'au sein de la paroisse naquirent des vocations sacerdotales, deux prêtres, les abbés Jan GOCKI et Józef OSIŃSKI s'y sont distingués. Depuis novembre 2019, un diacre a été ordonné, il s'agit de Bernard KŁOPOCKI. Des vocations religieuses ont vu le jour, les filles de la première génération (1930) faisaient partie de la congrégation des Filles de charité et étaient envoyées en Pologne car les sœurs de la paroisse St. Joseph étaient sœurs de charité. Celles de la deuxième génération étaient envoyées dans d'autres congrégations. On peut nommer : GRDUSZAK Kazimiera, KŁOPOCKA Zofia, LAGOODZIŃSKA Halina, LESŃIAK Józefa, LESŃIAK Maria, MATYS Jadwiga, MIZGAŁSKA Zofia, OSIŃSKA Aniela, RADTKE Zofia, REŚ Maria, SZYMCZAK Maria, SOBIERAJSKA Władysława.

En partenariat avec

Association Sainte-Barbe
Association France-Pologne
C.A.T.O. Club d'Amis et Tradition d'Ostercourt
ONYACUM Club d'Histoire de Oignies

Wystawa z okazji 100–lecia Kaplicy Św. Józefa w Oignies (1922-2022), departament Pas-de-Calais, pn. Francja jako przykład waloryzacji archiwaliów pochodzących z zasobów Porozumienia Wspólnot Polonijnych pn. Francji

collectif **POLONIA** Hauts-de-France

100 ANS de la chapelle Saint-Joseph

La Chapelle SAINT-JOSEPH, appelée la chapelle polonaise, célèbre ses 100 ans.

Voici la liste des prêtres ayant officié dans la chapelle :

Années	Prêtre	Notes
1922-1927	Andrzej MASNY-MKNIĘWSKI (1877-1949) En mission en France à Oignies 1922-1927 Les vicaires auxiliaires : Antoni MYSZKA, Ludwik MOSKA, Władysław KNAPIK, KYNIEWICZ	
1927-1929	Wiktor BIENIASZ Les vicaires auxiliaires : WAWAK, DEMOR, WYDERKO, BULYŃSKI	
1929-1934	Józef ŁĄCKI Les vicaires auxiliaires : Antoni TWOREK, Jan SZYCA	
1934-mai 1940	Jan CHODURA (1871-1899 - 28/01/1940) Les vicaires auxiliaires : J. HENDZIEL, Franciszek WAHROL	
Mai-août 1940 Août 1940-1942	Mieczysław PRZYBYŚCZ Fils de famille polonaise immigrée, il fait ses études de séminaire dans le diocèse d'ARRAS	
1942-1949	Jan GLAPIAK Fils de famille polonaise immigrée, il fait ses études de séminaire dans le diocèse d'ARRAS Le vicaire auxiliaire : M. LAPIŃSKI	
1949-1959	Bronisław WIATER Le père Polakito, prisonnier en Allemagne pendant la Seconde Guerre mondiale. Le vicaire auxiliaire : Cezary JURKIEWICZ détenu pendant 6 ans dans le camp de concentration allemand d'Auschwitz	
1959-1962	Leoni BEMKE Pendant la guerre, il était en service dans l'armée polonaise. Les vicaires auxiliaires : Jerzy JERA, Kazimierz DOMAGAŁSKI	
1963	Jan WRÓŃSKI Le vicaire auxiliaire : Stanisław PŁOŃSKI	
1963-1965	Julian ZBLEWSKI Le vicaire auxiliaire : Piotr ORAMOWSKI	
1966-1968	Stefan TREUCHEL Détenu dans le camp de concentration de Dachau Les vicaires auxiliaires : Mieczysław MADEJSKI, Bernard BAUMGART, Stanisław SUWALA	
1968-1970	Józef MASŁANKA Envoyé en mission en Amazonie Le vicaire auxiliaire : Jan JEDRASZEK	
1970-2009	Stanisław ZYGLEWICZ (1883-2010) Le 27 juin 2007, il célèbre à OIGNIES le jubilé de ses 50 ans de sacerdoce. Les vicaires auxiliaires : Stanisław JURKOWSKI, Stanisław PŁOŃSKI, Andrzej TKACZ, retour de Stanisław JURKOWSKI qui célèbre le 26 juin 2010 ses 60 ans de sacerdoce : Marian FŁYTYMA, Adam GAŁAŻKA	
2009	Jerzy ZAWIERUCHA	

*Święty Józefie, Patronie nasz!

En partenariat avec

Association Sainte-Barbe
Association France-Pologne
C.A.T.O. Club d'Amis et Tradition d'Ostercourt
ONYACUM Club d'Histoire de Oignies

ROK 2020 ZBIÓRKA ZDJEĆ I DOKUMENTACJI AUDIO-WIZUALNEJ

PONAD 2000 zdjęć i
nagrań
(SKANY CYFROWE I
ORYGINAŁY)

70 stowarzyszeń uczestniczących
w akcji

Kategorie tematyczne:
Stowarzyszenia, Rodzina, Życie religijne, Sport,
Kultura, Edukacja...

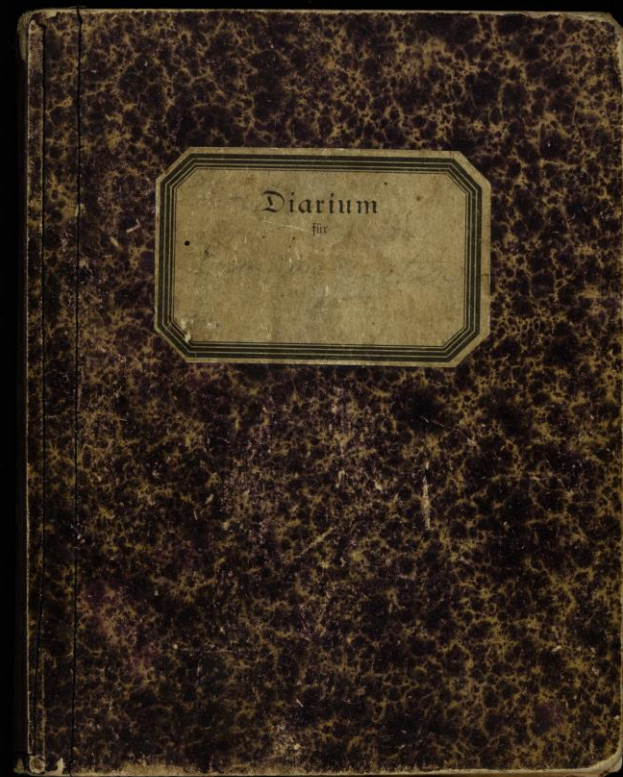
Ramy czasowe:
1919-2010

1919-1939
1940-1945
1946-1970
1970-2000
2000-2010

collectif
POLONIA
Hauts-de-France

NIEZWYKŁE WIELOPOKOLENIOWE HISTORIE

collectif

POLONIA
Hauts-de-France

Diariusz westfalski rodziny Mitko © coll. Privée /
M. Salmon

INDYWIDUALNE LOSY W ZBIOROWEJ HISTORII

Niesamowita historia rozdzielonej wojną rodziny Giercarz, która wraz z falą polskich uchodźców z ZSRR, znalazła się szlakiem armii gen. Andersa na Bliskim Wschodzie. Przebieg ich wieloletniej tułaczki opiera się na bogatym zbiorze archiwaliów przekazanych przez Mieczysława Giercarza, syna Feliksa, dopełnionym jego wspomnieniami spisany przez Leona Słojewskiego, jednego z koordynatorów projektu France-Pologne Héritage

L. Słojewski, *Une vie pas si ordinaire*, 2021.

Feliks Giercarz w mundurze PSZ w trakcie pobytu w Iraku (QuizilRibat) w 1943, gdzie ścieżki rodziny rozłączyły się na następne 5 lat. ©M. Giercarz/ La Grande Collecte

Żona Feliksa Giercarza, wraz z ich synami Mietkiem i Jarkiem w Ifundzie w jednym z ośrodków dla polskich przedsiębiorców (w Tanganice) w 1946 M. Giercarz/ La Grande Collecte

collectif
POLONIA
Hauts-de-France

PAMIATKOWE ZDJECIA KOMUNII W DOURGES lata 20-
te/ LA GRANDE COLLECTE, 2020

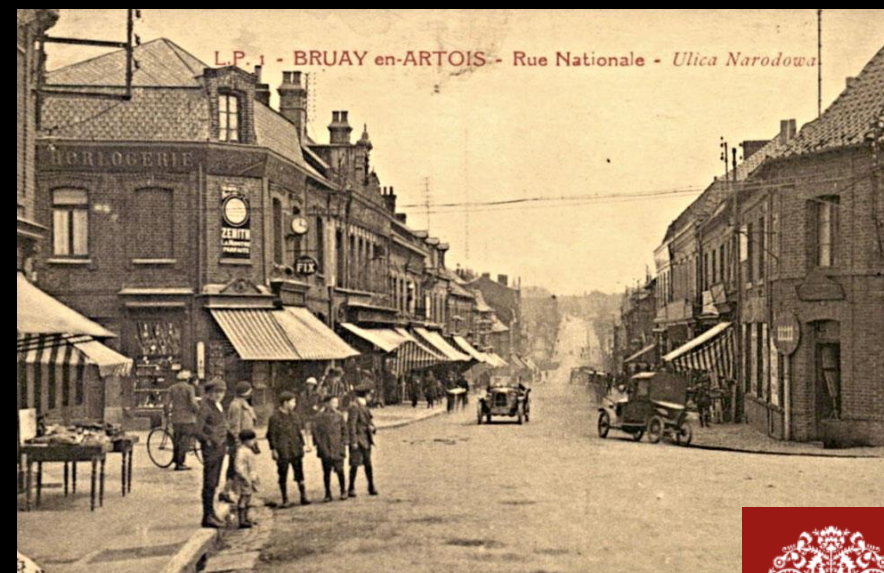
Sekcja POWN w Calonne-Ricourat w 1944/ La Grande Collecte,
2022

PAMIATKOWE ZDJECIA KOMUNII W Oignies-
OSTRICOURT 1944/ LA GRANDE COLLECTE, 2020

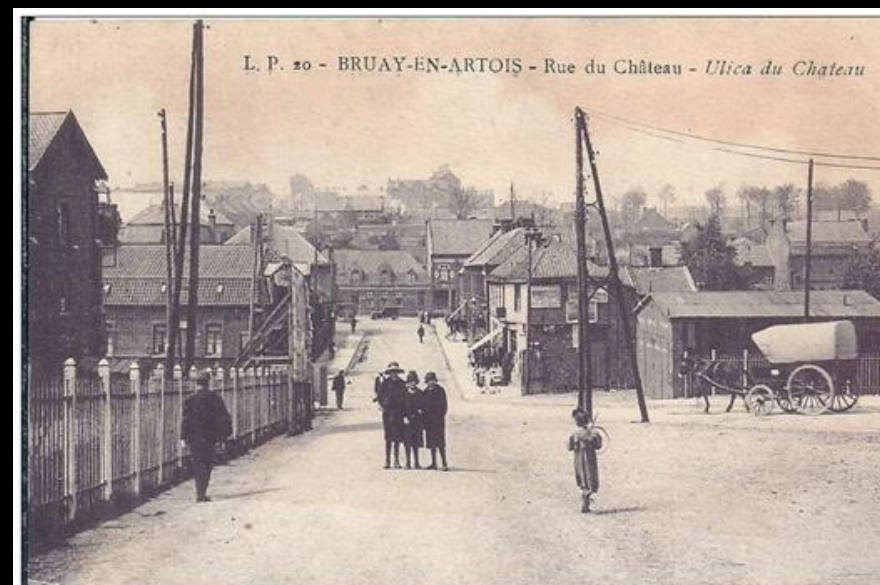
«**BÓG I OJCZYŻNA**»,
CZYLI WSPÓLNA HISTORIA
ZMAGAŃ O ZACHOWANIE
NARODOWYCH TRADYCJI
w zbiorach fotograficznych projektu

« MAŁE OJCZYZNY »

collectif
POLONIA
Hauts-de-France

Zbiór dwujęzycznych pocztówek międzywojennych z regionu Nord-Pas-de-Calais jako przykład specyficznych zasobów ikonograficznych projektu

Bruay-en Artois, la 20-te XX wieku,
©coll privée/ LA GRANDE
COLLECTE 2020

2021: ZBIÓRKA DOKUMENTACJI

Dokumentacja
Zw. Polskich Tow.
Teatralnych,
Douai 1935 La
Grande Collecte,
Dourges 2021

Pamiętnik 10-lecia Związku Polek
we Francji, Lens 1937 La Grande
Collecte, Dourges 2021

Dokumentacja
prywatna

Archiwa
stowarzyszeniowe

Wydawnictwa
polonijne

Zróżnicowana
klasyfikacja
tematyczna i
formalna
zebranych źródeł

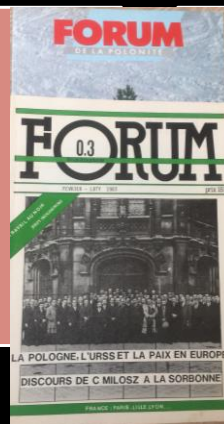
Druki
okolicznościowe

Prasa

Ekspozycje

Zaproszenie na
Obchody Millenium w
1966, w Marles, La
Grande Collecte,
Dourges 2021

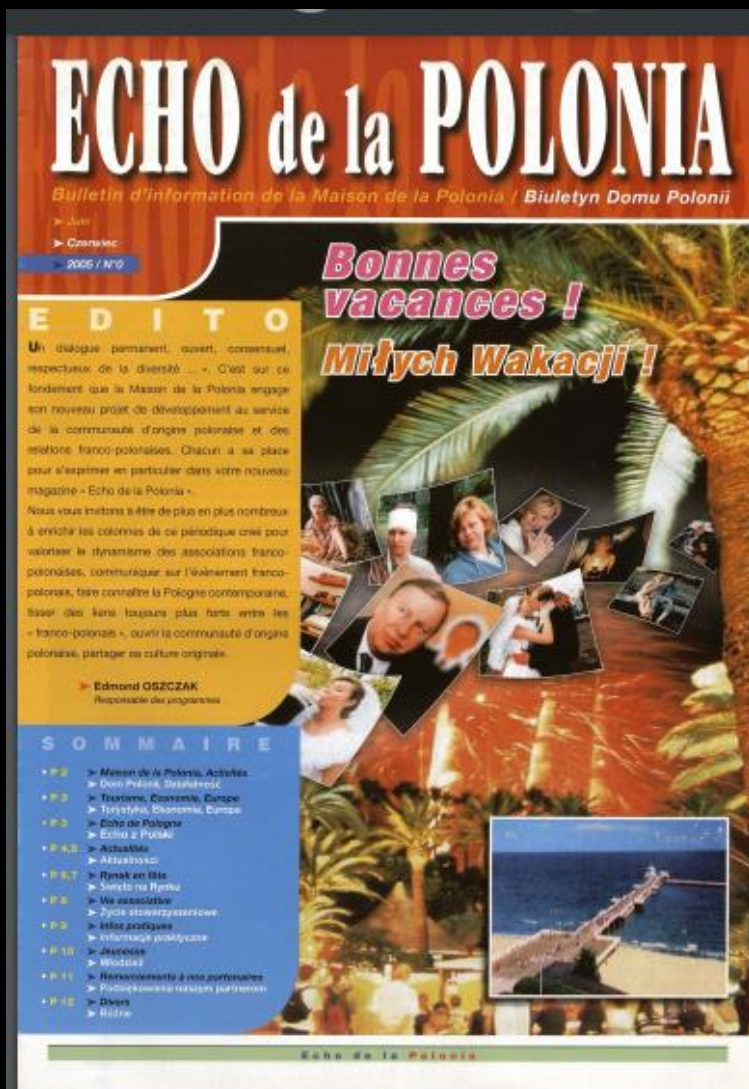

Dwa numery czasopisma Form de la
Polonia, 1983, Lille ©La Grande Collecte,
Dourges 2021

Sztandar Związku Polek W Billy-Montigny, 1930/
photo, La Grande Collecte, depôt Parafia Sw.
Stanisława w Dourges 2021

POLONIJNE ARCHIWA SPOŁECZNE WE FRANCJI

- Oryginalność projektu La Grande Collecte polega przede wszystkim na
- bogatej sieci partnerów stowarzyszeniowych zaangażowanych w zbiórkę w terenie
- - profesjonalnemu wsparciu partnerów instytucjonalnych w digitalizacji źródeł
- - naukowemu opracowaniu i opisie zebranej dokumentacji archiwalnej .
- Bardzo ważna jest zgoda właścicieli przekazywanych archiwaliów na ich publiczne upowszechnianie i uszanowanie własności intelektualnej do zebranej dokumentacji.
- Upowszechnianiu rezultatów i wzbogacanie kolekcji w sieci .

Echo de la Polonia, Biuletyn Domu Polonii n° 0/ 2005. Periodyk wydawany przez Dom Polonii w Henin-Beaumont/ Lievin/ Sallaumines. Po likwidacji organizacji, całość materialnej kolekcji w zbiorach La Grande Collecte/ Dourges. Kolekcja w formie cyfrowej dostępna w PBC.
<http://www.pbc.uw.edu.pl/9999/>

PERSPEKTYWY

Zbiórka i opracowanie materiałów audiowizualnych we współpracy z partnerami z Francji i Polski

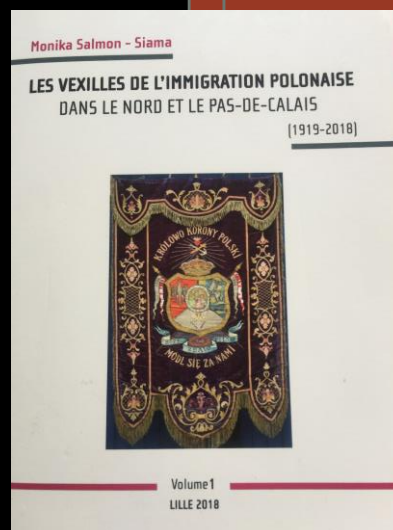
collectif
POLONIA
Hauts-de-France

Nagrania wywiadów z przedstawicielami 2go pokolenia imigrantów polskich w pn. Francji, lata 90-te, XXwieku, coll. M. Salmon

Organizacja sesji nagraniowych z świadkami polonijnej historii
ARCHIWA MÓWIONE

Organizacja wystaw, konferencji i wydawanie publikacji w celu waloryzacji rezultatów projektu

Opracowanie bazy ikonograficznej polonijnych wexyliów

Wzbogacanie zbiorów i uzupełnianie kolekcji on-line dzięki nowym perspektywom współpracy

collectif
POLONIA
Hauts-de-France

CONTACT

PORTAIL DES FRANCO-POLONAIS
DES HAUTS-DE-FRANCE

6, rue des Iris 62119 DOURGES

Kontakt:

monika.salmon@univ-rennes1.fr
polonia.hautsdefrance@gmail.com

UNIVERSITÉ DE
RENNES 1

